

"Ik heb een goede leermeester gehad," zei Harold in een poging zijn christelijke afkomst te omzeilen. Hij wist niet hoe dat zou vallen en wilde de goede sfeer niet verpesten.

Ibrahim begon te lachen en sloeg hem op de schouder. Hij was kennelijk minder bang dat de oudjes van toon zouden veranderen, want hij zei: "Mijn vriend hier is een christen, maar hij heeft de moed van een moslim."

"Daar twijfel ik geen moment aan," reageerde de boer en hij riep naar zijn vrouw: "We zijn gered door een moslim en een christen, hoe mooi is dat!"

De vrouw kwam naar hen toe en maakte een soort buiging voor Harold. Daarna sprak ze tot Ibrahim. "Een moslim en een christen kunnen dus vrienden zijn. Dat ik dat op mijn oude dag nog mee mag maken. Als alle moslims en christenen nou eens vrienden werden, dan zijn we eindelijk eens van al die zinloze oorlogen af."

Amen, dacht Harold.

Iedereen dacht waarschijnlijk zijn en haar eigen 'amen' en het gesprek ging bijna de hele avond verder over de zinloosheid van al die strijd, die uiteindelijk toch altijd weer uitliep op een bestand of vrede. De twee boeven in de schuur werden haast vergeten, maar op zeker moment stond Ibrahim op en zei dat hij voor het slapen gaan nog even naar hen ging kijken.

"Ze maken geen geluid meer, maar ze ademen nog," zei hij bij terugkomst. Verder werd er geen aandacht aan besteed.

In de eenvoudige woonkamer werden twee slaappleaatsen in elkaar geflanst en het oude echtpaar ging naar hun eigen kleine slaapkamertje.

De volgende dag stonden Harold en Ibrahim in alle vroegte heel voorzichtig op, omdat zij de twee oudjes niet wakker wilden maken. Ze gingen naar de schuur om te kijken hoe het er met de gevangenen voorstond. Harold schrok bij de aanblik zoals ze de twee aantroffen. De man met de afgehakte hand lag erbij alsof hij had geprobeerd zich als een slang om de paal te kronkelen. Hij vertoonde geen enkel teken van leven meer en bij nader onderzoek door Ibrahim bleek hij inderdaad dood te zijn.

"Hm," was het enige commentaar van de door de strijd geharde moslim.

"Wat is er gebeurd?" vroeg Harold en hij kreeg de neiging over te geven. Het was allemaal bloed rondom de paal en de dode man had een vertrokken gezicht alsof hij een urenlange doodstrijd had gehad.

"Hij heeft geprobeerd zich te bevrijden, maar dat heeft de wond alleen maar opengemaakt. Hij is doodgebloed." Ibrahim zei het alsof hij op de markt een kip voor het avondeten kocht.

Harold keek naar de andere man en zag dat die inderdaad had overgegeven. Hij keek met grote holle ogen en smeekte om hem te laten gaan.

Ibrahim wachtte niet tot zijn vriend weer vragen ging stellen. "Bij mijn terugkomst in Jeruzalem," begon hij, "werd mij door Hamza verteld dat Saladin was gestorven. Je begrijpt dat ik ook erg geschokt was, ik had het niet verwacht."

"Hoe is hij gestorven?"

"Hij was ziek geworden bij zijn verblijf in Damascus. Niemand wist wat hem mankeerde. Hij werd zomaar ziek en een paar dagen later was hij gestorven."

"Dus niet vermoord?" Harold kon het nog steeds niet geloven. "Niet vergiftigd of een slangenbeet of ..." Ja, wat kon hij nog meer bedenken.

"We weten het niet, Harold. Echt, de beste dokters hebben zich erover gebogen, maar een doodsoorzaak kon niet worden vastgesteld."

Harold liet zich moedeloos achterover in de kussens vallen.

"Wat ik heb uitgerekend," ging Ibrahim verder, "is dat zijn overlijden moet hebben plaatsgevonden toen wij met z'n tweeën de winter in de Himalaya trotseerden."

"Dat is al lang geleden," mijmerde Harold en hij bedacht dat zijn geliefde Saladin dan al meer dan vier jaar dood was. Wie had daar ooit rekening mee gehouden.

"Het zal zijn kismet zijn geweest, Ibrahim. Dat is wat jullie toch geloven?" Harold kwam weer overeind. "En ik moet dat ook geloven, wat blijft er anders over."

"Je hebt gelijk, mijn vriend. Hoe triest het ook is, het is zoals het is en we kunnen er niets aan veranderen."

Harold keek hem aan en even lichtten zijn vochtige ogen op. "Ik ben in ieder geval blij dat ik jou weer zie, Ibrahim. Hoe is het eigenlijk met Hamza?"

Ibrahim rechtte zijn rug. Hij werd zichtbaar iets vrolijker, omdat het gesprek over een andere boeg werd gegooid. In tegenstelling tot Harold had hij natuurlijk al meer tijd gehad om het droevige heengaan van hun geliefde Saladin te verwerken.

"Met Hamza gaat het uitstekend," zei hij. "De oude imam is niet kapot te krijgen. Ik stel voor dat ik hem laat komen en dat jij ons dan alles vertelt over jouw verblijf bij de Tibetaanse monniken."

Harold was het direct met dat voorstel eens. Hij had nu een beetje afleiding nodig en ook op het weerzien met zijn vroegere leermeester kon hij zich enorm verheugen.

Even later zaten ze met z'n drieën weggedoken in de kussens aan de thee. Ondanks het nare bericht dat hij moest verwerken voelde Harold zich hier thuis. Ook met Hamza ging het gesprek nog even over de dood van Saladin

Harold had het al meteen door dat Ijsbrand niet met het beste nieuws van de afgelopen dagen kwam. Terwijl de bewaker het hek rammelend opende, bleef zijn vriend met afhangende schouders staan wachten tot hij langs de bewaker naar binnen kon. Hoe anders was dat al die vorige keren geweest, toen hij hem al had begroet nog voor de sleutel in het slot zat.

Harold bleef afwachgend zitten op de rand van het bed, totdat Ijsbrand stilzwijgend naast hem was komen zitten. "Wat ben je vrolijk vandaag," probeerde hij het ijs te breken, hoewel hij al wel aanvoelde dat het ijs veel te dik was om te breken. "Wie is hier nou eigenlijk de gevangene, jij of ik?"

Ijsbrand keerde zich naar zijn vriend. "Het is niet grappig, Harold. Ik kom met heel slecht nieuws."

Harold beseftte dat het misplaatst was om Ijsbrand op deze manier te proberen wat minder somber te krijgen. Inwendig was hij net zo somber en ver twijfeld. Hij wist al wel hoe dit allemaal zou aflopen en het was volkomen duidelijk dat Ijsbrand hem zijn doodvonnis bracht.

"Ik vind het wel fijn dat jij degene bent die het mij vertelt, mijn goede vriend, het is beter dan het van een totaal onbekende te moeten horen." Alle geforceerde vrolijkheid was ook bij Harold verdwenen en hij staarde naar de lemen vloer.

Ijsbrand ging dichterbij zijn vriend toe zitten en legde een arm om zijn schouder. Ze keken elkaar aan, nu beiden met betraande ogen. "Wat wordt het, hangen of de brandstapel?" Harold deed verwoede pogingen om flink te blijven, al was het maar om Ijsbrand te steunen.

Ijsbrand begon met zijn onderlip te trillen, het leek als een kind dat zijn zin niet kreeg. "Hangen," bracht hij er met moeite uit.

"Hoeveel tijd heb ik nog?"

"Twee weken. Over twee weken zal het vonnis worden voltrokken in Westervoorde. Het is onherroepelijk."

"Dan hebben ze het mooi voor elkaar, dat wordt een thuiswedstrijd met veel publiek."

"O, Harold ..."

"Rustig maar, Ijsbrand, probeer vooral rustig te blijven, dat probeer ik ook. Als je niets meer aan dingen kunt veranderen, zit er niets anders op dan het te accepteren. Anders heb je geen leven meer."

Ijsbrand kon er niet om lachen en hij werd zelfs kwaad op hem. "Verdorie Harold, heb je wel precies door wat je te wachten staat?"

Dat had Harold bliksems goed. "Natuurlijk, Ijsbrand, maar wat moet ik dan, hier als een klein kind gaan zitten janken in de hoop dat ik mijn zin krijg? Boven alles ben ik heel blij en gelukkig dat jij nog bij mij mag komen. Ik wil tot het laatste toe van je horen hoe het met Mathilde en de kinderen gaat. En met alle anderen in Ijsselpoort. Wil je dat voor mij doen?"